

Czy da się dzisiaj obronić ideę Słowiańszczyzny?

Jan Burakowski w latach 90-tych ubiegłego wieku obdarzył nas kilkoma zbiorami opowiadań („Najpiękniejsza dziewczyna i inne opowieści”, „Trochę za dużo szczęścia”, „Ślady naszych stóp”, „Bardzo stare lustro”, „Przypadek ze skutkiem dożywočním”). Dla przypomnienia - dwa pierwsze z nich tematycznie wiązały się z Sierpcem. W wieku XXI Jan Burakowski podzielił swą energię twórczą między pracę nad historią lokalną („Kronika Sierpca i ziemi sierpeckiej” - wydanie II, „Sierpczanie Tysiąclecia”, „Ziemia Sierpecka znana i nieznaną. Informator historyczno-krajoznawczy” – pisane wraz z żoną Haliną) a osobiste wypowiedzi o charakterze historyczno-publicystycznym dotyczące najnowszej historii Polski („Od Ludowej do Kapitalistycznej. To polityczno-społeczne, zyski i ocena transformacji ustrojowej w Polsce”, „Cena długiej drzemki na zapiecku Europy. Refleksje nad determinantami historii Polski”, „Uczniowie czarnoksiężnika. Jaruzelski, Kuroń, Rakowski i ich czasy”, „Wojciech Jaruzelski jako podmiot i przedmiot historii”). Rok bieżący przyniósł jego kolejną, wydaną przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Sierpeckiej, książkę.

Inspiracją do napisania „Polski.Rosji.Słowiańszczyzny” były dla Jana Burakowskiego uwagi XIX-wiecznego historyka tzw. szkoły krakowskiej, Michała Bobrzyńskiego², charakteryzujące wielkość terytorialną I Rzeczypospolitej, która, jak wiemy z końcem XVIII wieku zniknęła na 5 pokoleń z mapy Europy. Jan Burakowski przez 25 lat gromadził materiały i doprecyzowywał swe stanowisko odnośnie tej jednej z istotniejszych zagadek naszej historii. Efektem wieloletniej pracy jest wspomniana książka.

Jan Burakowski w początkowych rozdziałach książki zapoznaje czytelnika z syntetycznym ujęciem dziejów ludów słowiańskich od VI wieku n.e. prących znad Dniepru na zachód, północ i południe. W IX i X wieku wśród plemion słowiańskich zaczęły się kształtować dwa duże organizmy państwowe: Ruś Kijowska i państwo Polan. We wczesnym średniowieczu państwa te przeszły szybki proces centralizacji. Polska po śmierci Krzywoustego w 1118 r. popadła w rozbieg dzielnicowy trwający do 1339 roku – do koronacji Łokietka na króla. Ruś dostała się na blisko 300 lat w niewolę mongolską, zrzuconą dopiero przez Iwana III w 1480 r. Rozwój obu organizmów państwowych potoczył się odmiennie. Idea Iwana Kality o zbieraniu ziem ruskich pod przewodnictwem Moskwy znalazła zdolnych wykonawców w osobach Iwana Groźnego, Piotra I, Katarzyny II i dała w końcu XVIII wieku taki wynik, że wszystkie „ziemie ruskie” zostały zebrane, a Rosja stała się pierwszorzędnym graczem politycznym w Europie. Rzeczypospolita Obojga Narodów wówczas już nie istniała podzielona między dwa kraje niemieckie i jeden rządzony przez Niemców, jak trafnie opisał tę sytuację Paweł Jasienica. Przedtem jednak

dzięki połączeniu Korony i Litwy I Rzeczypospolita w XVI wieku stała się w pierwszym rzędzie państw Starego Kontynentu. Rosja rosła w siłę dzięki nieustannym podbojom, utrzymaniu silnej władzy centralnej, swobodzie rozwoju miast i umiejętnym zagospodarowaniu Kozaczyzny.

Rzeczypospolitą zniszczyła szlachta, która liczyła 10% populacji państwa (na Mazowszu 25%) i tylko siebie uważała za naród. Pilnie strzegła swoich przywilejów wymuszanych na kolejnych królach elekcyjnych po wygaśnięciu dynastii Piastów w 1370 roku. Hamowała rozwój miast i w pogoni za zyskiem zwiększała ucisk chłopstwa. Wynaturzenia demokracji szlacheckiej doprowadziły państwo do upadku.

Promocja najnowszej książki Jana Burakowskiego, od lewej Zdzisław Dumowski - wydawca, Autor i Dyrektor Biblioteki Maria Wiśniewska

W XX wieku Rosja przeszła znaczne przeobrażenia, ale nadal na początku XXI wieku jest potęgą mimo terytorialnych okrojeń w wyniku rozpadu Związku Radzieckiego i usamodzielnieniu się dawnych republik sowieckich, jej ustrój polityczny jest centralistyczny, ale fasadowo nawiązuje do zasad demokracji.

Polskę na mapę Europy przywróciły wydarzenia z okresu I wojny światowej, a jej granice zostały skorygowane w wyniku II wojny ze znacznym przesunięciem na zachód. W latach 1944-1989 Polska była państwem zwasalizowanym przez Rosję, ale od 20 lat jest niepodległa, demokratyczna, wolnorynkowa, związana sojuszami wojskowymi i gospodarczymi z krajami Zachodu.

To wszystko wiemy. Jest to wiedza zobiektywizowana i nie budząca wątpliwości, dodatkowo podana w dobrym pisarskim stylu. Gdyby na tym książka się kończyła, przypominałaby wiele innych wypowiedzi na ten temat.

Jan Burakowski stawia jednak tezy, które na tle jego poprzednich książek publicystycznych będą dla czytelnika zrozumiałe, ale czytelnika nieprzygotowanego zaskoczą. Jan Burakowski sugeruje, że elity rządzące Polską niepo-

¹ Jan Burakowski, Polska.Rosja.Słowiańszczyzna. Powstanie i rozwój państw – fakty i mity, Sierpiec 2009.

² Według wypowiedzi Autora podczas promocji książki w dniu 14 czerwca 2009 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Serpcu.